

פרוטוקול מס' 131
מישיבת ועדה הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג' ז' בכסלו תשל"ו - 11.11.75 שעה 08.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- י. ארידור - יו"ר
- נ. אליעד
- י. בארי
- א. גיבלבר
- מ. הכהן
- א. ידיב
- ד. קורן
- ב. צ. קשת

מוזמנים:

- מר רותם - משרד הפנים
- מר מוקוביץ
- מר שפט -
- מר לוי -
- ז. מליון - מרכז השלטון המקומי
- מר מוניץ -
- ח. הירש - משרת ישראל
- ח. אורנשטיין -
- ס/ב קול -
- ר/פקד בנדיק -
- מר גלס - משרד המשפטים

מוזכיר הוועדה:

- י. ברזני
- י. יפה

ר ש מ ה :

- א. אדלר

סדר-היום:

1. דו"ח על המצב בקריית-שמונה;
2. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 16);
3. חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה).

ועדת הפנים ואיכות המגיבה
11.11.75

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ארידור:

1. דיווח על המצב בקריית-שמונה

מר רותם:

בקריית-שמונה התארגנה תנועה להדחת ראש העיר, ואף הוגשה הצעה פורמלית לכנס ישיבה מיוחדת של המועצה לשם כך. בינתיים התעוררה במקום תנועת-נגד, של פטיציות למנוע את ההדחה. מנכ"ל משרד הפנים פנה לחברי המועצה וביקש למנוע את ההדחה ולהפגש אחר כוד לדרון במצב, משום שעקרונות איננו אוהבים חילופין כאלה ללא צורך. אמש שמענו שראש העיר הסכים לצאת לחופשה לתקופה מסויימת. זה המצב כרגע.

נ. אליעד:

מי ימלא את מקומו של ראש העיר בתקופת היעדרו? מה זה פותר?

מר רותם:

לא משרד הפנים הוא שהציע לו לצאת לחופשה. זאת הידיעה שקיבלנו אמש, ואנחנו מחכים לראות מה יתפתח במקום. אנחנו מצונו פועלים עפ"י החוק. כל זמן שהעיריה מתפקדת בסדר - אין זה ענייננו מיהו ראש העיר. אנחנו נכנסים לתמונה רק שהשירותים בעיריה אינם פועלים בסדר. ובקריית-שמונה עוד לא הגענו לכך.

נ. אליעד:

בישיבה קודמת נשאלה השאלה אם אין לראות בעובדה שראש העיר בקריית-שמונה, שנבחר למעשה בבחירות אישיות ומודח ע"י אנשי מפלגתו שלו, עילה להתערבות של שר הפנים כמקרה בלתי רגיל.

שנית, הייתי מבקש שיומצא לנו דיווח נוסף לפני שייווצרו עובדות חדשות במקום. האם למשרד הפנים אין סמכויות לעכב ישיבות של מועצת העיריה?

מר רותם:

דווקא במקרה כזה כשהמסכסוך הוא עם חברי המפלגה שלו איננו רואים

מקום להתערב.

היו"ר י. ארידור:

מכל מקום, כשיתברר משהו נוסף - אני מבקש שידווח לוועדה.

2. לחוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 16)

מר רותם:

אנו מסירים את בקשתנו לכינוס ישיבה וחופה של הוועדה בעניין זה. הגשנו נוסח חדש לתיקון ההצעה שהוגשה לכם, ובאחת הישיבות הקרובות נעלה את העניין.

היו"ר י. ארידור:

ההצעה אומרת שביטול הפטור על דירות דירות יחול רק לאחר שהדירה עומדת ריקה ששה חדשים. עכ"פ, לאחר שהממשלה הסירה את בקשתה לדיון וחוף - נשאר בעינה החלטת הוועדה ומועד הדיון בהמשך החוק ייקבע בקרוב.

3. חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה)

מר לוי:

מקורו של החוק בחקנות שעת חירום מ-1956. ב-1961 קיבלו החקנות תוקף של חוק. לפי החקנות המקוריות הסדירו הרשויות המקומיות את נושא השמירה בחוקי עזר. הכוונה להסדרת חורנות, אחסון הנשק וכו'. ב-1961 הוכנס שינוי בסדר-הדברים: לשם התקנת חוקי עזר של הרשויות המקומיות היה צורך בצו של שר הפנים, בהתייעצות עם שר הבטחון, בדבר חובת השמירה באיזור מסויים. ואז ועד היום לא הוכנסו שינויים בחוק, והגיע הזמן לתקן מספר דברים.

מר מרקוביץ:

החוק הזה קיים כאמור 14 שנה, והנסיון הוכיח שצריך לתקנו בכמה דברים, בעיקר בישובי הספר, ובעיקר עקב פעולות החבלה של השנים האחרונות. לשם כך זומנה ישיבה של הגורמים השונים שהתנסו בעבר בהפעלת החוק הזה, והוכנה טיוטה ראשונה של תיקונים. בשלב שני הייתה ועדה נוספת, והנוסח כפי שמופיע כאן מוסכם למעשה ע"י כל הגורמים.

הנקודות העיקריות הן כדלקמן:

לפי החוק הקודם היה צה"ל צריך להסמיך את המשטרה לענין מינוי הממונה על השמירה. בחוק המוצע יש חלוקה של גזרות האחריות, ויש חלוקה מקבילה בין שר הבטחון ושר המשטרה (סעיף 2).

חובת השמירה לפי החוק חלה על

גילאי 18 עד 55. כאן הוברר שהעומס על ציבור הצעירים במדינה גדול מאד, ואנו מציעים הרחבת בסיס הגיל, שחקל על ציבור השומרים ותגדיל את הפוטנציאל שלו, במיוחד בזמן מלחמה, כשהגילאי הצעירים מגוייסיים בלאו הכי לצבא.

התיקון המוצע מאפשר גם הרחבה לגבי

כל מי שגר בישוב פלוני. אדם שגר בישוב אחד אבל רשום כתושב של ישוב שני לא יקרא לשרת בשני המקומות, אבל באחד מהם הוא ייקרא.

בזמנו נקבע שאחרי גיל 50 צריך

לשלוח את האיש לבדיקה רפואית. מצאנו שזהו סירבול מיותר. התיקון המוצע אומר שאדם שהודיע שאיננו מסוגל לשמור מטעמי בריאות - חובה עליו לפנות לרופא ולהביא אישור, וכל רופא קופ"ח יוכל לתת לו אישור כזה, ללא צורך להפעיל מערכת שלמה מצדנו.

בחוק הקיים היה מישהו שפירש שאפשר

להטיל את חובת השמירה רק בלילה. בתיקון המוצע הבהרנו שהכוונה איננה ללילות דווקא.

ב.צ. קשת:

הייתי מצקש שנשמע הרצאה-פתיחה שתמביר מהו המצב כיום בקשר

להגדרות ולחלוקת התפקידים בין הצבא והמשטרה.

א. יריב:

אני מוכן להסביר.

אחת הבעיות שהתעוררו בענין זה

הייתה הגדרת האחריות לענין הבטחון השוטף, כולל שמירה, בתוך הארץ. על הגבולות ממש ברור שזה"ל הוא השומר, אבל התעורר ספק לגבי ישובים ושטחים מדווחים במקצת מן הגבול. ואז לקחו את מפת המדינה וסימנו בה תיחום שטחים שהם באחריות מתמדת של הצבא מבחינת פעולות הלחימה נגד המחבלים, ושטחים שבהם יש אחריות מתמדת של המשטרה. בביח-שאן למשל האחריות היא על המשטרה. אבל אם יש שם תקרית של ממש - בדגע שהצבא מגיע הוא מקבל לידינו את האחריות לפעולות.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
11.11.75

לא בהכרח. רק במקרים של תקיפה,
שהמטרה איננה יכולה לקבל אותם על
עצמה.

ס/נ קול:

א. יריב:
מכל מקום, הכוונה שישוברים שנמצאים
בקרבת הגבול, מה שנקרא "קו העימות",
הם באחריות צה"ל, ואילו רוב גבול-החוף הוא באחריות המשטרה.

אבל משמר-הגבול עדיין נשאר בתפקידו
גם בישובי-העימות?

ד. סורן:

כן. אבל האחריות היא על צה"ל.

א. יריב:

לפני כשנה נקבעה מפת תיחום סודייקה
של האיזורים, כך שאין מקום לספקות.

מר מרקוביץ:

שלומי בצפון היא למשל באחריות צה"ל;
כרמיאל - באחריות המשטרה.

א. יריב:

וכפי שאני מבין, מטרת ההצעה שלפנינו
היא לתת ביטוי משפטי לחלוקת האחריות
הקיימת.

הי"ר י. ארידור:

בדיוק.

ס/נ קול:

סעיה 1

החוק הל דק על אזרחים?

ד. סורן:

לא. על תושבים. כאן אין שיינוי
לעומת החוק הקיים.

מר גלס:

הי"ר י. ארידור:
בפסקה (2) אינני מבין מה משמעות
המרכאות סביב המלה "תושב" של ישוב.
כיוון שאם בסעיפים הבאים המלה "תושב" איננה באה במרכאות-כפולות -
ההגדרה הזאת לא חלה עליו. או שיעבירו את המרכאות להגדרה כולה: "תושב
של ישוב".

מה שנוגע למלים "ואיננו ממלא חובת
שמירה בישוב אחר" - נניח אדם שמתנדב למשמר-האזרחי במקום אחר, אבל
התנדבותו זו איננה בגדר חובה אם כי הוא ממלא אותה בקביעות. האם אפשר
לטעון כלפיו שכיוון שהמשמר-האזרחי איננו חובה - החוק הזה לא חל עליו?

מר לוי:

מה שנוגע למרכאות-הכפולות - איננו
יכולים לכתוב בחוק "תושב של ישוב",
משום שבמקומות אחרים נאמר "תושבי ישוב". ייתכן שצריך היה באמת להשמיט
את המלים "של ישוב" אחרי המלה "תושב".

מר לוי:

לשאלה של חובת שמירה, אנחנו מדברים כאן בפירוש על חובה, ורוצים להדגיש שהחוק הזה עוסק במסריה שונה מזו של המשמר-האזרחי, ומופעל בעיקר במקומות שבהם המשמר-האזרחי אינו פועל. אנשים המשרתים במשמר-האזרחי צריכים לדעת שהם עושים זאת בהחנכות, ואילו במקומות בהם לא קיים המשמר-האזרחי צריך אדם לדעת שיש עליו חובה לשמור. הכוונה כאן היא שאדם שמתגורר בשני מקומות יוכל לטעון: אני ממלא את חובת השמירה במקום אחד, אל תחייבו אותי לשמור גם במקום השני, ללא קשר עם המשמר-האזרחי.

מר גלס:

כשמדובר ביישוב פלוני אפשר להגיד "תושב" בלבד. אבל כאן הדבר מתקשר עם המלים הבאות: לרבות מי שגר באותו ישוב. משום כך המלה "תושב" באה במרכאות והמלים "של ישוב" - בלי. הכוונה היא להדגיש במפורש שהכוונה היא גם לגבי מי שגר באותו ישוב באורח זמני בלבד.

מר מרטוביץ:

איננו מתנגדים למחוק את המלים "של ישוב". הרי מדובר בלאו הכי במקרים חריגים.

היור' י. ארידור:

כוונתי הייתה שאם תגישו משפט נגד מישהו שלא מילא את חובת השמירה - הוא לא יוכל להתחמק מעונש ע"י נימוק פורמלי בלבד.

ד. קורן:

אני מבין שהכוונה היא שסטודנט שגר ביישוב פלוני וממלא שם את חובת השמירה - לא יהיה חייב לשמור גם בטכניון.

היור' י. ארידור:

עכ"פ, לא עפ"י החוק הזה.

מחליטים: לאשר סעיף 1, תוך התיקון בפסקה (2) למחוק את המלים "של ישוב" אחרי המלה "תושב".

סעיף 2

מר מרטוביץ:

הסעיף הזה שונה מן הקיים בכך שאם עד כה אלוף הפיקוד היה זה שהסמין - כאן יש חלוקה בין אלוף הפיקוד לבין מפקד מחוז המשטרה. היות וקיימת חלוקה בשטח, צריכה להיות חלוקה גם בסמכות המינוי.

ז. מליון:

לסעיף 2 (א): נאמר "הממשלה רשאית להחליט שבשטח פלוני תהיה השמירה בידי המשטרה". האם מכאן משמע שהיא רשאית להחליט שבשטח האחר תהיה האחראיות בידי הצבא? כי הדבר הזה לא נאמר במפורש בחוק.

שנית, אנו מציעים סעיף שיחייב להודיע לרשות מקומית שהוחלט כך או אחרת. כי נאמר כאן שהממשלה רשאית לקבוע, אבל לא נאמר שצריך להודיע על כך לרשות המקומית. וכיצד היא חרע מה נקבע?

ז. מליון:

בסעיף (ג) נאמר "שד הפנים רשאי".
יש מקומות שבהם הרשות המקומית היא היוזמת את ענין השמירה, ולא ייתכן
שבכל מקרה היא תחכה לצו של השר. אנו מבקשים אפוא לומר שהשר רשאי לקבוע
רק במקום שהרשות המקומית ביזמתה היא לא עשתה כן.

ג. אליעד:

אני מציע לכתוב "אלוף הפיקוד...
או מי שהוסמך על ידו", במקום "או

מי שהוא הסמיך".

היור' י. ארידור:

אני מבין שהניסוח העברי נקבע ע"י
מר שלי, והוא עומד על כך שהניסוח

יהיה אקטיבי ולא פאסיבי.

מר מרדכיביץ:

צריך להבחין בנושא השמירה בין
אחריות מבצעית לבין אחריות ארגונית.
מבחינת האחריות המבצעית יש שני גורמים: הצבא והמשטרה. האחריות
הארגונית היא כולה של הרשות המקומית. כדי שזה לא יהיה או המשטרה יחליטו שצריך
להפעיל את החוק, צריך לשאול מישהו על כך, ואותו מישהו הוא שד הפנים,
שמתייעץ עם שר הבטחון או עם שר המשטרה לפני שיסכים בכלל למנות ממונה
על השמירה. זה לא ענין אוטומטי, ומשום כך החובה להוציא את הצו. הצו
סא להבטיח שמי שאחראי אחריות מבצעית מסכים להפעיל את החוק, ורק אז
ניתן להפעיל חוקי-עזר מתאימים. הממונה על השמירה בשום מקרה איננו
איש הרשות המקומית; הוא נציג של צה"ל או של המטרה. ולפני שמפרסמים
את חוק העזר שכתוב בו "הממונה על השמירה" צריך לשאול את הגורמים
האחראים מבצעית, ולכך כוונת הסעיף.

ב.צ. קשת:

היכן כתוב כאן שהממונה על השמירה
הוא איש משטרה או איש צבא? היכן
נאמר שהשר לא יכול לקחת אזרח ולמנותו לתפקיד זה?

ח. הירש:

הוא בהחלט יכול. השר יכול למנות
את מי שהוא מוצא לנכון, אבל
האחריות עליו.

מר לוי:

לפי התקנות משנת 1956 רשאית היתה
הרשות המקומית להסדיר את השמירה
בחוקי עזר. ב-1961 מצאה הכנסת לנכון שלא להשאיר זאת ליזמה עצמית של
הרשות המקומית אלא להעביר את היזמה לגופים מרכזיים. מתוך נסיוננו אנו
יודעים שהרשות המקומית פונה לשר הפנים ומבקשת להפעיל את חוק השמירה,
ושר הפנים פונה אז ללא דיחוי לשר הבטחון או לשר המשטרה. אבל בשום
פנים אי-אפשר להשאיר את היזמה לרשות המקומית, שכל ראש עיר יוכל להחליט
על סדרי שמירה מסויימים גם כשאינן צורך בהם.

היור' י. ארידור:

אני מקבל את ההסברים של נציג משרד
הפנים. מדובר לא באחריות בפנינה זו
או אחרת של המדינה, אלא בשטחים נרחבים ששר הפנים צריך לדאוג להם, והוא
צריך לדאוג לא רק להוראות שמירה אלא גם לסדרי הוצאת הנשק וכו', ובמקרה
זה מוטב להשאיר את ההחלטה הסופית בידינו. אין זה מונע מרשויות מקומיות
לפנות לשר ולנסות לשכנע אותו.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
11.11.75

מה גם שהבעיה בדרך כלל היא הפוכה.

א. יריב:

מה שנוגע להודעה לרשות המקומית -
היה זמן שהחלוקה לא הייתה ברורה.
היום יש מפה מסומנת של חלוקת האחריות בין הצבא והמשטרה.

מר מרקוביץ:

מי יודע עליה?

ז. מליון:

אני מניח שאם מר מליון יפנה לשר
ויבקש את הרשימה כדי להעביר אותה
לישובים - לא תהיה פגיעה להעביר לו אותה.

היו"ר י. ארידור:

מחליטים: לאשר סעיף 2 כמוצע.

סעיף 3

בסעיף זה יש גם תיקון טכני וגם
תיקון מהותי.

מר גלם:

כשנתקבל החוק המקורי בשנת 1961
היו עוד בתוקף פקודת העיריות 1934 ופקודת המוניציות המקומיות 1941.
שתי הפקודות הללו עברו בינתיים תהליך של ניסוח-מחדש ע"י הכנסת,
והאיזכורים החדשים כוללים את ההוראות שבחוק הקיים עפ"י הנוסח הקודם.
יחד עם זה, נדמה לי שיש כאן גם הרחבת ההוראות של פקודת העיריות ופקודת
המועצות המקומיות עד כמה שהדבר נוגע לחוקי עזר גם על חוקי עזר לפי
החוק הזה. יש לכך משמעות למשל בענין ברירות-קנס וכו'; כלומר: אפשר
להטיל על עבירות לפי חוק זה ברירות קנס, מה שלא קיים בנוסח הקודם.

מחליטים: לאשר סעיף 3 כמוצע.

סעיף 4

אני רוצה להסביר למה אנחנו סבורים
שצריך שהחובה תחול עד גיל 65.

מר מרקוביץ:

ראשית, גם בשירות המדינה ובשירות הציבורי אדם משרת עד פרישתו לפנסיה,
ובגילים הגבוהים הוא איננו פחות טוב בתפקידו. מה גם שבתחום השמירה
הנסיון מראה שהגילאים הגבוהים היו תמיד נכונים לצאת, והם ציבור חשוב
מאד.

שנית, הרחבת הגיל תקל על עומס

השמירה. עי"כ תהיה תכיפות השמירה נמוכה יותר. ובעיקר בזמן מלחמה,
כשהגילאים הצעירים יותר ממלאים תפקיד אם בשירות מילואים ואם בהג"א,
ודווקא גבוצות הגיל הגבוהות יותר חפשיות מחובות אחרות ודווקא אלה
נשארים בישוב בזמני חירום.

כאן אני רוצה להוסיף: אדם בכל גיל,

שמרגיש עצמו בלתי כשיר, יכול תמיד לפנות לרופא ולקבל שחרור. כלומר,
ענין הכשירות הרפואית איננו שייך לכאן.

ב.צ. קשת:

יש לי שאלה לא בנוגע לגיל-המכסימום אלא דווקא בנוגע לגיל-המינימום: 18. אני סבור שאפשר לכלול בחוק גם את גילאי 17. ואני שואל: האם היה על כך דיון במשרד הפנים? אני מבין שמהו התחיל לזוז בענין זה במסגרת האזרחי, וביחס לאימון בנשק של אזרחים. כלומר, אני מציע להטיל חובת שמירה לפי החוק הזה על כל גילאי 17 עד 65.

ד. קורן:

אני סבור שאנחנו צריכים להשאיר משהו גם להתנדבות. לא הכל צריך להסדיר בחוק. כך סברנו בשעתו גם לגבי הגדנ"ע כשרצו לכלול זאת בחוק. לכן נראה לי שחובת החוק לא צריכה להתחיל בגיל 17 אלא בגיל 18, אם כי נכון שבאימונים צריך להתחיל בגיל 17, בהתנדבות, ובר שאכן קיים בקיבוצים ובשוברים רבים אחרים. אינני מתנגד כמובן לכך שבני 17 יוכלו להתנדב, אבל לא צריך להתחיל זאת עליהם כחובה בחוק.

אשר לגיל-המכסימום - אני תומך בהצעה להעלות אותו מ-55 ל-60, ואני מציע להשאיר מקום להתנדבות מעל לגיל 60. אנשים בגיל שמעל ל-60 בדרך כלל מתביישים לא לצאת לשמירה ולהביא פתק מרופא, אבל יש מקרים שבהם באמת אינם יכולים, ואני מציע להשאיר את הגיל שלמעלה מ-60 להתנדבות.

א. יריב:

כשאנחנו מדברים על שמירה, אני חושב שטוב נעשה אם נזכור את כל צרכי השמירה ביחד. וכאן יש חלוקה דפרטמנטלית: בשמירה לפי החוק הזה עוסק משרד הפנים. אבל יש עוד שמירה, שבה מטפל משרד החינוך (שמירה של הורים בבתי-הספר), וצריך להביא בחשבון שאדם כזה שומר פעמיים.

מר מרקוביץ:

לגבי גיל 17 עמדו לנגד עינינו השיקולים שהזכיר ח"כ קורן. יתר על כן, צה"ל קונע בפקודת מטכ"ל הסודרים מיוחדים לגבי הגילאים הללו, שבהם נאמר שעל אף האמור במעיף אחר ניתן למסור נשק לאזרחים שהם מתחת לגיל 18 רק אם צתמלאו תנאים מסויימים (הכוונה היא לתלמידי כיתות גבוהות של בתי-ספר תיכוניים). כלומר, יש כאן האלמנט ההתנדבותי, תוך רגישות מיוחדת לגבי הדור הצעיר. ובמעיף 10 לחוק הסדרת השמירה נאמר: מי שאינו חייב בשמירה עפ"י החוק הזה - רשאי לשמור בהתנדבות. דעתי האישית היא שנער בגיל 17 יכול לשאת באותו חובות בדיוק כמו אדם מבוגר.

מה שנוגע לגיל 60 - בכל הישובים שבהם ביקרנו, בעיקר הקטנים, הובעה הדעה שצריך להתחיל את חובת החוק הזה עד גיל 65. כי ביישובים כאלה בעיקר יש בעיה של כמות כוח האדם, וההבדל בין גיל 60 ו-65 הוא כזה שאם אדם איננו חולה - הוא יכול למלא את חובת השמירה בלי בעיות. הדבר חשוב כאמור במיוחד בזמן מלחמה, ומשום כך אנחנו בעד העלאת הגיל עד 65.

הי"ר י. ארידור:

עד היום ההנחה הייתה שאפילו אדם בן 51 איננו כשיר לשמור אלא אם ועדה רפואית בדקה אותו ומצאה אותו כשיר. עכשיו מבטלים את ההנחה הזאת, ובמקומה קובעים הנחה חיובית: שכל אדם כשיר, אלא אם כן הוא עצמו הוכיח ע"י תעודת רופא שאיננו כשיר. השאלה היא אם רוצים להשאיר את הנחת הבריאות הקודמת לגבי הגיל שבין 60 ל-65, דהיינו שאדם מעל לגיל 60 יצטרך לעבור ועדה רפואית.

ס. הכהן:

לגבי גילאי 17, נוסף לנימוקים שהעלה ח"כ קורן צריך להתחשב בעובדה שבגיל זה הנער הוא עדיין תלמיד, והטלת חובת שמירה עליו תוציא אותו ממסגרת הלימודים, וזה לא רצוי.

נ. אליעד:

האם תושבי הישובים עצמם לא יראו בהגדלת הגיל עד 65 הכבדה חמורה? באיזו מידה אפשר לומר שהתושבים המבוגרים עצמם לא יראו עצמם מקופחים כשיראו בחורים צעירים בערים מסתובבים ואינם חייבים בשמירה, ואילו הם חייבים בשמירה גם כשהם למעלה מגיל 60 משום שהם תושבי ישוב ספר.

א. גיבלבר:

אני בעד הצעת הסעיף כפי שמנוסח בחוברת הכחולה: גיל 65, בהנחה שהאיש כשיר כל זמן שלא הוכיח שהוא בלתי כשיר. מה שנוגע לגיל 17 - בגיל כזה הנער נמצא בשנה האחרונה של לימודיו בבית הספר התיכון, ואנשי תומך אפוא בהצעה להחיל את החובה רק מגיל 18. זה לא שייך לאימוני הגדנ"ע בבית הספר.

מר מרקוביץ:

בישובי הספר - עם הסעיף הזה ובלו הסעיף הזה יש תמיד הרגשה שבערים הגדולות הנטל קטן בהרבה. אלו הן עובדות-החיים. עובדה היא שבישובי-הספר כל הגברים שומרים, ובתל-אביב לא כל-כך. כך שהבעיה הזאת תמיד תהיה קיימת.

לשאלה של היו"ר: הנסיון מראה שהאנשים עצמם מתנגדים לבדיקה רפואית. אדם מרגיש עצמו טוב - ולמה לשלוח אותו לבדיקה? ומה גם שע"י הצורך בבדיקה רפואית יכול אדם להתחמק בכלל מחובת השמירה, עי"כ שלא ילך לבדיקה. יש גם אנשים צעירים לא בריאים, וגם הם יכולים ללכת לרופא ולקבל תעודה רפואית. לכן נראה לי שההבחנה בין גיל 60 ו-65 איננה דרושה. ההנחה הכללית היא שכולם אנשים בריאים, אלא אם מישהו מרגיש עצמו שאיננו בריא, ואז ילך לרופא ויקבל פטור.

מחליטים: לאשר סעיף 4 כמוצע.

הסתייגות: ב.צ. קשת (לכלול בחוק חובה גם על גילאי 17).

סעיף 5

מר לוי:

היום קיימת הנחה שאדם כשיר לשמירה מבחינה בריאותית עד גיל 50, ואילו מעל לגיל 50 הוא חייב בכל מקרה בבדיקה רפואית שתאשר שאכן הוא כשיר. כפי שנאמר בדיון על הסעיף הקודם, ההנחה הזאת לא עמדה במבחן המציאות, בעיקר בשעת חירום שאז קשה מאד לשלוח את כל האנשים בני 50 ומעלה לבדיקה רפואית, ומשום כך מוצע לשנות את ההנחה ולקבוע שאדם נחשב בריא, ונטל ההוכחה שאיננו כשיר הוא על האדם עצמו. הוצאנו מכלל חזקה זו את האנשים שאינם כשירים לפי חוק שירות בטחון, אבל איננו פוטרם אותם כליל מחובת השמירה, אלא אומרים: אלה חייבים בבדיקה רפואית לפני שיתקלו לשמירה.

היו"ר י. ארידור:

המלה "אולם" בין שני חלקי הסעיף נראית לי מיותרת. אין סתירה בין שני החלקים; שניהם ייקבעו ע"י שר הפנים בהתייעצות עם שר הבריאות. אני מציע אפוא למחוק את המלה "אולם".

הי"ר י. ארידור:

שנית, מה הם הסדרים שלפיהם מתפרסמת הדרך שקבע שר הפנים? איך זה בא לידיעת האנשים?

מר לוי:

הדבר מפורסם כחקנה בקובץ החקנות. רופא של כל אחת מקופות-החולים יכול לקבוע את הכשירות הבריאותית. בישוב עצמד מפורסם הדבר בחוק-העזר.

הי"ר י. ארידור:

בחוק העזר יש חייב לפרסם את זה?

מר מוניץ:

אין חיוב, אבל זה מתפרסם.

ב.צ. קשת:

אני מציע בכל זאת לקבוע חובה של פרסום מתאים.

מה שנוגע למי שנמצא בלתי כשיר לפי חוק שירות בטחון - האם הכוונה היא ליוצא-צבא?

מר מרקוביץ:

לאו דווקא. יש חיילים שקיבלו בכ"ת נסיבות שונות, או נפסלו על הסף או שבמהלך הגיוס עשו צרות עד ששוחררו. את המקרים הללו איננו קוראים גם לשמירה. ואילו עתה מוצע לאפשר לקרוא גם להם לשמירה.

ב.צ. קשת:

ההבדל בין השמירה לפי חוק זה ובין השירות הצבאי הוא תהומי ממש. ואני חושב שגם לגבי המקרים הללו צריך להשאיר את ההנחה שאנחנו קובעים: שהם כשירים לשרת אלא אם כן הם בעצמם הביאו חעודת פטור.

ח. הירש:

ואם הוא מופרע ומסוכן לתת לו נשק?

ב.צ. קשת:

במקרה כזה הוא צריך לקבל אישור שמסוכן לתת לו נשק.

א. גיבלבר:

ואם הוא עצמו מעוניין לשמור ולא ילך לקבל אישור כזה, ואילו השלטונות מצידם אינם מעוניינים בו?

ח. הירש:

העיקר הוא בכך שכושרו לשרת ייבדק ע"י ועדה שתקבע שגם אם איננו כשיר לשרת בצבא הוא כשיר לשאת נשק ביד, ואז ייקרא לשמירה. ומאידך - עי"כ יימנע הסיכון שבמסירת נשק בידי אדם שאיננו מעוניינים לתת נשק בידיו.

ב.צ. קשת:

שוכנעת, ואני מסיר את התנגדותי.

מר גלם:
הכוונה הייתה להביא לכלל ביטוי את הרעיון שאדם שנמצא בלתי כשיר לשירות הוא בבחינת יוצא דופן. אם המלה "אולם" תימחק - ייתכן שהכוונה הזאת לא תבוא לכלל ביטוי בצורה ברורה, ולכן הייתי מציע לשקול אם לא להחליף את המלה "אולם" במלים "זולת מי שנמצא בלתי כשיר", וכשרם של אלה לשמור ייקבע בדרך שייקבע.

היו"ר י. ארידור:
אני מציע להשאיר את המלה "אולם" לניסוח בשלב מאוחר יותר, חוץ התייעצות עם היועץ המשפטי ומר שלי. אולי יסוכם אפילו לפרק את הסעיף לשני סעיפי-משנה. כפוף לכך אני מבין שאין התנגדות לאשר את הסעיף.

מחליטים: לאשר סעיף 5, כפוף להערה של היו"ר בענין המלה "אולם".

סעיף 6

ב.צ. קשת:
הסעיף הזה איננו נראה לי כלל. אני מניח שההצעה באה לאחר בדיקה מדוקדקת של המצב. ובכל זאת, לא צריך לפתוח כאן בקביעה ש"לא יחוייב אדם לשמור יותר מפעמיים בחודש ובסך הכל לא יותר מ-10 שעות בחודש", חוץ הכוללים בין שעות חורף וקיץ וכו', גם אם נאמר מיד אח"כ שיש אפשרות להאריך את התקופה. למה צריך אזרח לדעת שהוא חייב רק ב-10 שעות בחודש ואילו במקרה מסויים "מסחרים" אותו ומוסיפים לו שעות? ומה במקום שאין גברים במספר מספיק, ושם צריך לשמור יותר? הרי יותר משהמצב חייב - בלאו הכי לא יקראו אנשים לשמירה, ולמה להכניס זאת כאן למיטת-סדום? ומה גם שהוראות השמירה אינן דומות ממקום למקום.

מר טרקוביץ:
השתדלנו לתקן בחוק המוצע רק את המינימום ההכרחי. כל הסעיף הזה של שעות השמירה קיים גם היום, וכאן לא תיקנו. השינוי היחיד הוא בכך שלפי החוק הקודם היה מי שפירש את האפשרות להאריך את התקופה באפשרות חד-פעמית, פעם אחת בשנה ולא יותר, ואילו כאן הבהרנו שהדבר יכול להיעשות בצורה יותר מסודרת.
אני מבין שהיתה זו שאיפתה של הכנסת לא להטיל חובה כבדה מדי של שמירה על האזרח. הסעיף הזה המגביל את החובה למספר פעמים בחודש וכו' בא כהגנה על האזרח.

היו"ר י. ארידור:
באיזו מידה מובטח מן הנוסח שאדם ששומר ביותר משוב אחד - הדבר נלקח בחישוב שעות השמירה שלו?

מר לוי:
לצורך זה באה ההגדרה של "תושב" בסעיף 1, כדי למנוע כפל שמירה.

היו"ר י. ארידור:
שאלה נוספת: אני מבין שמעיף (ב) בא לאפשר תקופת תוקף נוספת; הגדלה אחת ע"י אלוף הפיקוד, והגדלה שניה ע"י שר הבטחון בהתייעצות עם ועדת החו"ב. אבל מה במקרה ששר הבטחון מגיע למסקנה שדרושה תקופת תוקף שלישית? לפי הנוסח המוצע אינני בטוח שהוא מוסמך לקבוע תקופת תוקף שלישית, ואולי כדאי להעניק לו סמכות מפורשת כזאת בחוק.

נדמה לי שפקודת הפרשנות מכסה את זה.

מר גלס:

אני אינני בטוח בזה.

היו"ר י. ארידור:

מר מרקוביץ:
הכוונה הייתה שאם יש מציאות שאלוף הפיקוד או מפקד המחוז המשטרתי רואים צורך להאמין את התקופה ככל שהיה צורך - תהיה לו סמכות לכך, לאחר התייעצות בוועדת החו"ב, ללא הגבלה. את הלבוש המשפטי צריכים היועצים המשפטיים למצוא.

מר לוי:
לפי פקודת הפרשנות, בכל חיקוק שמדובר בו בלשון יחיד - הכוונה היא גם לרבים. אבל כדי להסיר ספקות אפשר לכתוב "תקופה נוספת או תקופות נוספות".

ז. מליון:
היינו מאשרים יותר אילו עניין ההארכה היה טעון גם אישור של שר הפנים (גם ההארכה הראשונה, לפי פסקה (א) של הסעיף).

את פסקה (ד) של הסעיף צריך לדעת לקרוא ביחוד עם סעיף 7 של החוק, כי הוא מדבר על סוג השמירה שאותה צריך לקחת בחשבון, כמו המשמר-האזרחי וכו'.

היו"ר י. ארידור:
בשעתו נדון בוועדה עניין המשמר-האזרחי, ולא הייתה נטיה להביא את השירות בו בחשבון בעת השמירה לפי החוק שלפנינו.

ז. מליון:
מה שנוגע לסמכות לפטור מישהו מן החובה הזאת, ולאורדווקא מסיבות בריאות - יכולה למשל להיות סיבה של בטחון. יש תושבים שגרים במקומות שונים בארץ, בעיקר מבני המיעוטים, שהחובה חלה עליהם בדיוק כמו על כל אזרח אחר. והשאלה היא אם יש לאישה בכלל סמכות לפטור מישהו מן החובה הזאת.

י. בארי:
לדעתי המלים "תקופת תוקף נוספת" אינן מתייחסות בהכרח לתקופה אחת בלבד. פקודת הפרשנות בפירוש אומרת שיחיד כולל רבים, והדבר חל לדעתי גם כאן.

מר מוניץ:
בפרט אם נכתוב "כל תקופה נוספת".

היו"ר י. ארידור:
פקודת הפרשנות אמנם אמרת שיחיד כולל רבים, אבל כאן אנחנו דנים לא בסמכותו של אלוף הפיקוד לקבוע את התקופה ולהאריךה, אלא בתוקפה של הוראת הגדלה, שהיא לשלושים יום אלא אם הוארכה; כלומר: יש ספק אם התוקף של הוראת ההגדלה מתמשך כשתקפה פג; אם יש סמכות להגדיל את תקופת ההגדלה מעבר לתקופת התוקף הנוספת האחת. והבעיה איננה תיאורטית. אדם יכול לצאת זכאי מאי-ציות לחוק בגלל העניין הזה. עכ"פ, בעניין זה אני מוכן לקבל את דעת היועצים המשפטיים.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
11.11.75

היו"ר י. ארידור:

אני מצטרף לשאלתו של מר מליון
בדבר הסמכות לפטור אנשים מחובת השמירה.

מה שנוגע לשלושים הימים הראשונים -
גם אני סבור שהדבר צריך להיות באישור שר הפנים.

מר גלס:

סעיף 20 של פקודת הפרשנות אומר:
סמכות שניתנה בחיקוק - אפשר
להשתמש ולחזור ולהשתמש בה מזמן לזמן, ככל שנדרש לפי הנסיבות, והוא
כשאינן כוונה אחרת משתמעת.

מר לוי:

זאת השאלה: אם במקרה זה שלפנינו
אין כוונה אחרת משתמעת.

מר גלס:

כדי להסיר ספקות אני מצטרף להצעה
לכתוב "תקופות תוקף נוספות"
במקום "תקופת תוקף נוספת".

ח. הירש:

או לכתוב "כל תקופה נוספת".

מר גלס:

בענין הפטור - השאלה יכולה להתעורר
ע"כ שמישהו שנקרא לשירות יוכל
לפנות לערכאות בטענה של אפליה: למה קוראים לי ולא קוראים לפלוני.
השאלה הזאת קיימת היום למעשה גם במסגרת חוק שירות בטחון. הרי אנחנו
יודעים שקבוצות מסויימות של האוכלוסייה, אעפ"י שהן חייבות להלכה
בשירות בטחון, אינן נקראות, ואנחנו חייים במצב זה כבר 27 שנים. זאת
חשובתי.
השאלה של הצורך באישור השר היא
שאלה עניינית ולא משפטית.

א. יריב:

מאחר שמדובר כאן בתקופה של חודש -
אפשר להשאיר את האחריות על אלוף
הפיקוד. הוא הרי יעשה זאת כשימצא צורך בטחוני דחוף להאריך את
התקופה, ולא נראה לי שכבר על ההארכה הראשונה צריך יהיה לדרוש אישור
של השר. אנחנו מטילים על אלופי הפיקודים אחריות כבדה מאד בתחומים
רבים אחרים, ואפשר להשאיר להם גם את הענין הזה. הארכה לכל תקופה
נוספת - סביר שתחייב אישור גבוה יותר.

היו"ר י. ארידור:

אולי אפשר לקבוע בסעיף (ב) חובת
ההתייעצות בשר הפנים, נוסף לחובת
ההתייעצות בוועדת החוץ והבטחון. לגבי התקופה הראשונה אני מקבל את
ההערה של ח"כ יריב. בענין התקופות הנוספות נראה לי שצריך להביא
בחשבון את השיקולים של הרשות המקומית, וזה ע"י ההתייעצות בשר הפנים.

מר לוי:

אם מדובר בבעיה של בטחון - לא נראה
לי שיש תועלת בהתייעצות בשר הפנים,
שהרי שר הפנים ממילא לא יחלוק על שיקולים בטחוניים של שר הבטחון.

מה שנוגע לפטור של אנשים מסויימים
משמירה - לא צריך שהדבר יבוא לידי ביטוי בחוק עצמו, שהוא חוק-גג,

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
11.11.75

מר לוי:

כיוון שכל רשות מקומית קובעת בחוקי-עזר משלה רשות מקומית להסדרת השמירה, ולה יכולות להיות מוקנות סמכויות לקבוע את סוגי האנשים שתקרא גם אם מדובר על חובת שמירה עד גיל 65 - יכולה רשות מקומית פלונגית להחליט שמבחינת סדריה הפנימיים היא איננה מזמינה לשמירה אנשים שמעל לגיל 60.

ז. מליון:

בדברי התכונות לאנשים העומדים על כך שייקראו לשמירה ושחובת החוק חלה עליהם אבל השלטונות אינם רוצים בהם בשמירה, מסיבות בטחונות וכו', ולא דווקא לסוגים של תושבים. עכ"פ, לאור הסבריו של מר לוי האם יש אפשרות למשל שרשות מקומית תחליט שאת מר מליון לא רוצים בשמירה, אבל את שכנו שהוא בן אותו גיל ומצב בריאות וכו' בן לוחמים?

מה שנוגע לצורך באישור השר: אני בא להגן על הרשות המקומית. החוק הזה בא לאפשר לאלוף הפיקוד להטיל במשך שלושים יום בכל יום שמירה על אדם. ייתכן שדרוש מישהו שיגיד שבמקום פלונג צריך לפתור את ענין השמירה ע"י גורמי בטחון, ולא דווקא ע"י התושבים.

ב. אליעזר:

ההערה של מר מליון בנוגע לאפשרות לפטור אנשים מטרידה אותי. איך מבטיחים מפני שרירות של הרשות המקומית שתקרא לפלונג ולא למוני לא תקרא?

מר לוי:

החוק אומר שהרשות צריכה להסדיר בחוק-עזר את חובת השמירה של התושבים, לגבי קביעת הגולים, הסוגים וכו', ודרכי הפטור. וכל חוק-עזר הרי בא לאישור שר הפנים, והשר יכול להעמיד רשות פלונגית על כך שחוק העזר שלה איננו סביר.

א. גיבלבר:

לגבי ישובים קטנים, אם ניתנת אפשרות של הגדלת התקופה בשלושים יום, יש סכנה שלא ישאר איש בבית לטפל במשק. שנית, יש בחוק הזה הפליה לגבי נשים. נכון שיש אמהות שאינן יכולות לשמור. אבל הרי אנחנו מחייבים גם נשים ללכת לצבא, ואילו כאן משחררים אותן מחובת השמירה, גם אם אומרים שהן יכולות להתנדב.

מר לוי:

הכנסת הביעה את דעתה עוד בשנת 1961 שלא להחיל את החוק על נשים. עם זאת, היא השאירה פתח בסעיף מפורש לגבי התנדבות, ואז יחולו על הנשים אותן חובות וזכויות לפי החוק הזה ולפי חוקים אחרים.

א. גיבלבר:

ואני שואל: האם הכנסה לא רואה עכשיו צורך לתקן את מה שקבעה אז?

ועדת הפנים ואיכות המבינה
11.11.75

מר מרקוביץ:
הבעיה הזאת עלתה, והיו תומכים
בלהבים בהצעה לחייב נשים גם עפ"י
החוק הזה. אבל גברו השיקולים של
והרי החוק הזה מדבר על חובה.

א. גיבלבר:
אפשר להתאים את הנוסח של החוק הזה
לנוסח של חוק שירות בטחון, ולהגבילו
לנשים לא נשואות וכו'.

מר מרקוביץ:
ראינו כאן קשיים שונים, ודווקא
אנשי הישובים הם שביקשו לא להחיל
חרבה זו על נשים. נשים שירצו - יבואו בהתנדבות.

מה שנוגע להתייעצות בשר הפנים
בפסקה (א) - עמדת שר הפנים היא נגד חובה זו.

מחליטים: 1. לכלול חובת התייעצות בשר הפנים בסקה (ב).

2. לתקן את הנוסח בסעיף (ב) ולומר בו: "תקופה
או תקופות חוקף נוספות".

3. לאשר סעיף 6 כפוף לתיקונים שאושרו לעיל.

הסתייגות: ב.צ. קשת(התנגדות עקרונית לקביעת
השעות והתאריכים).

ב.צ. קשת:
אני מבקש שהיועצים המשפטיים יעזרו
לי בניסוח הסתייגותי.

מר מרקוביץ:
רציתי רק להעיר שגם כשיש חובה בחוק
ל-8 או ל-10 שעות - אפשר להתנדב
ליותר שעות.

סעיף 7

מר מרקוביץ:
הכוונה בסעיף זה היא שאם אדם נקרא
לשירות בהג"א, או שהוא משרת בצה"ל -
הוא לא ייקרא בו-זמנית לשרת גם לפי החוק הזה.

מחליטים: לאשר סעיף 7 כמוצע.

סעיף 8

ב.צ. קשת:
איני מבין את העונש בפעם השניה, על
עבירה חוזרת, שהוא אותו עונש של
300 לירות שמוצע על עבירה בפעם הראשונה. אני מציע שבפעם הראשונה יהיה
העונש יותר קל מזה שנקבע כאן, ועל עבירה שניה נחמיר יותר.

ג. אליעד:
 מכום של 5,000 לירות נראה לי מוגזם. אנחנו מדברים כאן על שמירה של לילה, פעם או פעמיים. אם רוצים לחת טעם של הדחעה לחוק - האיך די באלף לירות ללילה? ובפרט כשמדובר בעבירה חוזרת; בכל פעם שלא ימלא את חובתו הוא יחזור וישלם אותו סכום, עד פעמיים בחודש. כלומר, לפי המוצע הוא עלול לשלם 10 אלפים לירות בחודש, וזה איננו מתקבל על הדעת על עבירה כזאת. ובפרט שבתי-המשפט לא יטילו על אדם קנס כזה. אני מציע אפוא להסתפק בקנס של אלפיים לירות.

מר שפט:
 בחוק להיקון סדר הדין הפלילי (מס' 7) קבענו שבכל חוק העזר של רשות מקומית תהיה תקרה של 5,000 לירות. והיות וכאן מדובר בין היתר על חוק עזר של הרשויות המקומיות - אין טעם לקבוע כאן אחרת.

ג. אליעד:
 על זריקה אשפה אפשר להטיל היום קנס של 5,000 לירות?

מר שפט:
 כן. ועל עבירה חוזרת הוא ישלם שוב ושוב 5,000 ל"י.

א. גיבלבר:
 אני מצטרף להצעתו של ח"כ אליעד שהסכום כאן יהיה אלפיים לירות.

ג. אליעד:
 בחוקי העזר יש סמכות של חקיקה עד 5,000 לירות. אין פירוש הדבר שהצו העירוני יקבע בכל מקרה של זריקה אשפה 5,000 ל"י.

מר לוי:
 הוא הדין כאן.

י. בארי:
 אין כאן קנס-מינימום. התקרה מועלית עכשיו מ-300 ל-5,000 לירות, אבל זה לא אוטומאטי.

ג. אליעד:
 ההבדל הוא ששם על זריקה אשפה הקנס המכסימלי הזה הוא הגיוני, מכיוון שאם זורקים אשפה של בנית שבונים - הגזק עלול להיות גדול יותר מ-5,000 לירות. אבל כאן מדובר על חובות שוות בעיריות שונות, ולא ייתכן שאחת מהן תקבע קנס של אלפיים לירות והשניה 5,000 ל"י. היות וכאן העבירה מוגדרת, ואין כאן מרווח של שיקול, כמו שיש באשפה שתתכן אשפה גדולה או קטנה, או שיש סכנה של הרעלת האויר וכו'. כאן אנחנו יודעים בדיוק מהי העבירה, ולכן אפשר לקבוע בחוק בדיוק מהו הקנס. לכן אני חוזר ומציע להסתפק בקנס עסימלי של אלפיים ל"י.

א. גיבלבר:
 אני חוזר ומצטרף לדברי ח"כ אליעד, גם בענין ההגדרות: אם לגבי זריקה פסולת העבירה ומידת העבירה אינן מוגדרות - כאן העבירה מוגדרת, ואפשר לקבוע קנס מוגדר, ולכן אני מצטרף להצעה בדבר אלפיים לירות.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
11.11.75

האם משרד הפנים מסכים לאלפיים ל"י?

היו"ר י. ארידור:

לא. ונבקש זכות הסתייגות בשם שר הפנים אם ההצעה תתקבל.

מר שפט:

ב.צ. קשת: לגבי מי שחוזר על העבירה פעם שניה אני מציע קנס גדול יותר. אני מסכים אפוא לקבוע אלפיים לירות על העבירה הראשונה, ו-3,000 ל"י בפעם השניה.

היו"ר י. ארידור:

אני מציע לקבוע אלף לירות בפעם הראשונה, ואלפיים לירות בפעם השניה. אחרת זאת תהיה ממש אינדיקציה לבתי-המשפט להטיל מאסר בפעם השניה ולא קנס, אם הקנס הוא אותו קנס כמו על עבירה ראשונה, מה שאין כן אם יש לביהמ"ש ברירה של מאסר או קנס מוגדל.

מר שפט:

השאלה היא אחרת. נכון שנדובר כאן בעבירה ספציפית, אבל אם מדובר בחוק עזר של הרשויות המקומיות - לא מתקבל על הדעת שנסווג חוקי עזר. אנו חייבים לראות את המסגרת, שהיא הסמכת הרשויות המקומיות לקבוע לאוכלוסיה שלהן קנסות כפי שדרוש בכל רשות ורשות לחוד. אחרת היכן האוטונומיה, שאנו מדברים עליה כל הזמן, של השלטון המקומי?

ב.צ. קשת:

נראה לי שח"כ אליעד טועה: גם כאן העבירה לא מוגדרת. כשאדם איננו יוצא לשמירה פעם שניה - הנזק איננו כליל השמירה שהלך לאיבוד, אלא בהשפעה על הסביבה, וזו איננה מוגדרת. יכול התובע לטעון בביהמ"ש על הנזק החמור שגדם מקרה ספציפי של סירוב ללכת לשמירה, ולא תמיד אפשר לקבוע בדיוק את מידת הנזק.

יחד עם זה, הקנס לא חייב להיות דווקא 5,000 לירות, אלא אני מתחזק עזר יותר בדעתי שצריך להיות הבדל בין הקנס על עבירה ראשונה ושניה. אולי כדאי להשאיר את הסמכות של 5,000 לירות על עבירות וחזרות, ולגבי הפעם הראשונה נקבע סכום קטן יותר?

א. גיבלבר:

גם בעבר היה הבדל בין הקנס המכסימלי על עבירה על חוקי עזר אחרים - שהיה 500 ל"י - ובין הקנס על עבירה על החוק הזה - 300 ל"י. ואני חוזר: קנס של 5,000 ל"י על עבירה על החוק הזה לא נראה לי.

מר מרקוביץ:

צריך להתייחס לאי-התייגות לשמירה כאל דבר חמור מאד, יותר מאשר זריקת אשפה ברחוב. כי מדובר כאן בהפקרת ישוב לפעולות של מחבלים. ובענין זה לפחות הסנקציה צריכה להרתיע, הרבה יותר מאשר בעבירה שניתנת לתיקון.

היו"ר י. ארידור:

האם ח"כ גיבלבר מוכן להסכים לפשרה של 1,500 ל"י ו-3,000 ל"י?

א. גיבלבר:

כן. יחד עם זה אני משאיר לי זכות הסתייגות ביחס להחלת חובת החוק על

נשים לא נשואות.

מהפסדה הזאת של 1,500 ו-3,000 לירות
קנס גם אנחנו איננו מסתייגים.

מר שפט:

מחליטים: בסעיף 8 ייאמר: 1,500 לירות קנס על עבירה
ראשונה, ו-3,000 לירות על עבירה חוזרת.

זכות הסתייגות: א. גיבלבר (להחיל את חובת
החוק גם על נשים לא נשואות)

ב.צ. קשת: יש לי הערה לסעיף 15 (א) בחוק העיקרי.
נאמר שם "דינו כדין נפגע לפי חוק
החגמוולים לנפגעי פעולות איבה". אנחנו מחייבים אדם לצאת לשמירה, עם
נשק ביד. כמה נגרע חלקו מחייל שנופל או נפגע במערכה? אני חושב כעקרון
שאדם שאנחנו שולחים לשמירה בטחונות - מהרגע שהוא יוצא מן הבית ועד
לרגע שהוא חוזר הביתה, הוא חייל לכל דבר.

שנית, על תקציבו של מי יהיה החוק
הזה? אני מבין שזהו חוק הרשויות המקומיות, ולכן הוא על תקציב הרשות
המקומית, ולכן אני מתנגד. לא ייתכן שניקה אנשים שחיים על הגבול
ושומרים בגופם על המדינה כולה, בעצם הימצאם באותו מקום, ולא זו בלבד
שחיים שם בלאו הכי קשים יותר משל יתר אזרחי המדינה - הם גסיצריכיים
לשאת בהוצאות השמירה הלאומית. ואם למקום כזה אין תקציב - החוק שם לא
יבוצע היטב, והשמירה בו תהיה חלשה. הרי מדובר כאן בנטחון המדינה, ולא
בנטחון הישוב הזה בלבד. בענין המשמר-האזרחי ויתרתי בשעור, כי אמרו
לי שצריך לקבל מהר את החוק, אחרת האנשים נשארים ללא ביטוח. אבל הפעם
אינני מוותר, אלא אם אקבל תשובה שאין כל קשר בין הוצאה-לפועל של החוק
הזה ובין הרשות המקומית. אבל לא ייתכן שבמקום כלשהו בתקציבה של הרשות
המקומית יופיע סעיף של הוצאות לביצוע החוק הזה.

איזה דין חל על נפגעים של המשמר-
האזרחי?

הינ'ר י. ארידור:

חוק הנכים הכללי.

ח. הירש:

מאידך, חוק נפגעי פעולות איבה חל על
נפגעי השמירה בבתי-הספר.

מר מרקוביץ:

איש המשמר האזרחי נחשב כאיש משטרה
לכל דבר, ומכוח היותו שוטר חל עליו
במקרה של פגיעה חוק הנכים. מי שמלא את תפקידו לפי החוק שלפנינו אין
לו שום סמכויות, לא חובות ולא זכויות של שוטר.

ח. הירש:

מה לגבי מי שנפגע במלון "סבוי" ע"י
מחבלים?

מר מרקוביץ:

אותו לא שלחנו אנונו. כאן אתה שולח
אנשים לשמירה.

ב.צ. קשת:

מר לוי:
לא בדקנו את השאלה הזאת. אני מסכים
שזאת שאלה שדורשת בדיקה, והיא מחייבת
בירור עם משרד הבטחון. ייתכן שיש מקום ליזמת חקיקה בענין זה.

מה שנוגע להשלכות התקציביות - לפי
הערכתנו אין כל השפעה תקציבית לחוק הזה, וכך גם לפי הצעת התזכיר
שהופצה בשעתו בין משרדי הממשלה; אף אחד מהם לא הגיב בענין התקציב.

ז. מליון:
ח'כ קשת צדק. בכל הענין של ציור או
אמצעים לשמירה נדרשת הרשות המקומית
ע"י גורמי הבטחון - גם צה"ל וגם המשטרה - לרכוש דברים ולהחזיק אותם,
כולל נשק, רכב או סיורים בלילה וכו'. אין בחוק הזה אף מלה אחת בענין
זה, וגם לא נאמר בו מה הן חובותיה של הרשות המקומית ומה אין היא חייבת
לעשות בענין נשק וכו'. לכן יש בחוק ניגודים, ואני יכול לתת שמות של
ישובים שנכנסו לצרות צרורות בקשר לזה.

היור' י. ארידור:
הבירור בענין זה ייעשה בישיבה אחרת.
אנחנו מבקשים תשובה לשאלה של האפשרות
להחליף את ההתייחסות לחוק בפגעי פעולות איבה בהתייחסות לחוק הנכים.

הייתי גם מבקש שלישיבה קרובה של
הוועדה יסכמו ביניהם נציגי משרד הפנים ומרכז השלטון המקומי לפחות
את העובדה בנושא, הוצאה התקציבית, אם זה עולה או לא עולה כסף לרשות
המקומית. לאחר מכן הייתי מבקש שנציגי משרד הפנים אולי יגישו הצעה
באילו צורה הקחושבים להחיל את ההוצאות הקשורות בחובת השמירה על
מישהו אחר, לא על הרשות המקומית שבה מתבצעת השמירה.

מר מרקוביץ:
לצד הכספי: הממונה על השמירה איננו
איש הרשות המקומית. הוא מקבל את
משכורתו מן הממשלה, בדרך זו או אחרת. מה שנוגע לשמירה של האזרח
בלילה - אנחנו אומרים שאיננו משלמים עבור השמירה. ברוב הרשויות המקומיות
יש היום רכזי בטחון שעוסקים במכלול שלם של נושאים, כולל מל"ח, הג"א,
המשמר-האזרחי וכו'. כך שלי נראה שאם קיימות הוצאות - הן יכולות להיות
בתחום הזה של נשק, קשר ותחבורה. לא הובאה כאן לכלל ביטוי העובדה שיש
קשר בין החוק הזה ובין חוק המשמר-האזרחי ששם נקבע שחבר המשמר האזרחי
הוא מי שנשלח עפ"י החוק הזה. המציאות כיום היא שמשמר-אזרחי קיים
למעשה בכל הישובים בארץ, עם תחנות ונשק וכו', שלא על חשבון הרשות
המקומית, אלא אותן הוצאות בסיסיות שהרשויות המקומיות היו צריכיות
להשקיע, כמו התקנת סורגים, ארונות וכו', כוסו למעשה ע"י הממשלה, אם
ב-100% או ב-50%. כך שנראה לי שכל הענין הזה כיום הוא די סגור,
וההוצאות הן שוליות. יחלעם זה, אני מוכן לבדוק את הענין הזה ביחד עם
מר מליון.

היור' י. ארידור:
ונדון בשתי הנקודות הללו בישיבה
קרובה.